

413de concert

Donderdag 15 december

2022, 20.00 uur

Kolja Lessing

viool

Sebastiaan Oosthout

piano

Grote Zaal

Deventer

Schouwburg

culturele
ANBI

PROGRAMMA

Karol Szymanowski (1882-1937)

Drie Mythen voor viool en piano (1915)
La fontaine d'Arethuse. Poco allegro
Narcisse. Molto sostenuto
Dryades et Pan. Poco animato

Jan Felderhof (1907-2007)

Aria (1937)
in memoriam Karol Szymanowski

Claude Debussy (1862-1918)

Sonate voor viool en piano (1916-1917)
Allegro vivo
Intermède: Fantasque et léger
Finale: Très animé

PAUZE

Krzysztof Meyer (1943)

Sonate nr. 2 voor viool solo, op. 133 (2018)
Poco rubato
Feroce
Lento - Feroce
- - - - Nederlandse première - - - -

Karol Szymanowski

Uit: 20 Mazurka's voor piano, op. 50 (1924-1925)
nr. 1 - Sostenuto. Molto rubato
nr. 3 - Moderato

Fryderyk Chopin (1810-1849)

Uit: 3 Mazurka's voor piano, op. 50 (1841)
nr. 3 in cis

Zoltán Székely (1903-2001)

Allegro voor viool en piano (1920-1922)

Kolja Lessing, één van de veelzijdigste musici van deze tijd, heeft als violist en pianist door zijn interpretaties en wetenschappelijke werk het muziekleven belangrijke impulsen gegeven. Dankzij zijn inspanningen werden de Vioolfantasieën van Georg Philipp Telemann en de Viool-suites van Johann Paul Westhoff herontdekt, evenals belangrijke 20^e-eeuwse pianowerken van Berthold Goldschmidt, Philipp Jarnach, Ignace Strassfogel en Wladimir Vogel. Internationaal gewaardeerde cd-producties documenteren deze stilistisch veelzijdige bemoeienis met repertoire van de barok tot de moderne muziek en dat zowel bekende als onbekende muziek omvat.

Als erkenning voor zijn betrokkenheid bij het werk van vervolgde componisten werd hem in 1999 de Johann-Wenzel-Stamitz-Sonderpreis toegekend. In 2008 volgde de Deutsche Kritikerpreis für Musik. Talrijke premières van vioolwerken die Haim Alexander, Tzvi Avni, Abel Ehrlich, Jacqueline Fontyn, Berthold Goldschmidt, Ursula Mamlok, Krzysztof Meyer en Dimitri Terzakis voor hem schreven, weerspiegelen zijn internationale erkenning, evenals de regelmatige uitnodigingen die hij ontvangt voor het geven van masterclasses in Europa en Noord-Amerika.

Sinds 2000 is Kolja Lessing aangesteld als professor voor viool en kamermuziek aan de Musikhochschule in Stuttgart, een functie die hij daarvoor in Würzburg en Leipzig bekleedde. In augustus 2022 promoveerde Kolja Lessing met zijn dissertatie over Ignace Strassfogel tot Dr. phil. in de muziekwetenschappen.

Sebastiaan Oosthout gaf op zijn 16de zijn eerste openbare concert, met werken van ondermeer Chopin, de Falla en Beethoven. Hij behaalde zijn eindexamen als uitvoerend musicus aan het New England Conservatory in Boston. Hoogtepunt van zijn verblijf in Amerika was zijn recital in de kleine zaal van de Carnegie Hall in New York. Sebastiaan Oosthout was o.a. hoofdvakdocent piano aan het Artez Conservatorium. Zijn spel is te beluisteren op meerdere solo-cd's. Zijn activiteiten als pianist strekken zich uit over een breed terrein, in samenwerking met uiteenlopende kunstdisciplines. Sinds 2005 trad Sebastiaan aan vele malen op met Kolja Lessing, zowel binnen als buiten Nederland.

Polen kent een roerige geschiedenis. Door de gezamenlijke invasies van Rusland, Pruisen en Oostenrijk werd het land in 1795 van de kaart geveegd. Pas na WO I herrees Polen als onafhankelijke staat. In de tussenliggende periode onderdrukten de machthebbers de folklore van het bezette gebied, toen componisten in menig ander Europees land zich juist vrijelijk lieten inspireren door de eigen volksmuziek. Pas met de komst van **Karol Szymanowski** veranderde dit. Hij baande de weg voor de grote en originele Poolse composities van de 20^e eeuw. Szymanowski was een erudiet, bereisd en belezen man, telg uit een oud Pools adellijk geslacht. Op het familielandgoed in Tymosówka kwamen kunstenaars en intellectuelen bijeen en werd gediscussieerd over filosofie, literatuur en muziek. Violist Paweł Kochański en pianist Artur Rubinstein behoorden tot de geregelde gasten. Szymanowski was geïnteresseerd in de mediterrane cultuur, en in de Poolse volksmuziek, zowel de oude liedtraditie uit Kurpië als de muziek uit het Tatragebergte. Na zijn kennismaking met de muziek van Debussy en Ravel oriënteerde hij zich sterker op Franse muziek, maar zonder in nabootsing te vervallen. Szymanowski ontwikkelde zich tot een vernieuwende componist met een eigen klanktaal. Met zijn goede vriend Paweł Kochański onderzocht hij nieuwe uitdrukkingmogelijkheden voor de viool en paste deze toe in de *Drie Mythen*: glissandi, trillers (de opgewonden spanning van de bosnimfen in *Dryades et Pan*), flageoletten (de panfluit in *Dryades et Pan*) en tremolo's geven de muziek een kleurrijk en soms geheimzinnig karakter. Ook het gelijktijdig plukken en strijken van de snaren komt voor en in *Dryades et Pan* zelfs het gebruik van kwarttonen.

Violist en componist **Jan Felderhof** was goed bevriend met de in Nederland vertoevende Hongaar Zoltán Székely, eveneens violist en componist. Felderhof droeg zijn korte, lyrische aria op aan Székely, maar eerde met dit werk ook de nagedachtenis aan Szymanowski.

In 1915 besloot **Claude Debussy** tot een eerbetoon aan de Franse muziektraditie. De componist ging zwaar gebukt onder de oorlogsomstandigheden en probeerde voor Frankrijk te doen wat hij kon. Dat was volgens hemzelf niet veel meer dan componeren en hij stortte zich, ondanks zijn slechte gezondheid en een somber gemoed, op een ambitieus project: het componeren van een serie van zes kamermuzieksonates. Na voltooiing van de derde, die vanavond op het programma staat, overleed Debussy. De Nederlandse componist Piet Ketting: 'Zou hij deze cyclus hebben mogen voltooien, dan was de kamermuziek-literatuur thans haar moderne "Zes Brandenburgse Concerten" rijk!' Debussy combineert in de Sonate voor viool en piano de lichte gratie, helderheid en bondigheid, zo typerend voor de Franse muziek, met zijn eigen idioom.

'De belangrijkste contemporaine Poolse componist **Krzysztof Meyer** koestert al zo'n zestig jaar een bijzondere voorliefde voor strijkinstrumenten, met een prominente plaats voor het strijkkwartet - indachtig zijn grote voorbeelden Bartók en Sjostakovitsj, over die laatste publiceerde hij al in 1973 een biografie- en daarnaast talloze solo- en duowerken voor strijkers. Als bijzonder geschenk van onze tientallen jaren oude vriendschap droeg hij in 2018 zijn tweede sonate voor viool solo, op. 133, aan mij op: een expansieve en fascinerende muzikale vertelling in drie delen. De muziek verraadt zijn grondig begrip van het primair melodische karakter van de viool en is in alle drie delen afgeleid van een gemeenschappelijke kiemcel opgebouwd uit twee intervallen: een kleine terts en een bijkomende kleine seconde, resulterend in een spanning tussen kleine en grote terts. Het eerste, nocturne-achtige deel kent een A-B-A'-structuur en begint met bescheiden en langzame bewegingen waarin de unieke klankschoonheid van Meyers schriftuur zich op zijn mooist en natuurlijkst openbaart. Erupties van virtuositeit kenmerken het tweede deel, met bruuske wisselingen in dynamiek,

veranderende articulatie en een opvallend lange pizzicato-episode. In het afsluitende derde deel wordt middels citaten en reminiscenties gerefereerd aan de eerste twee delen; rustige, ja zelfs dromerige passages wisselen af met wilde fragmenten, tot het werk met een furiuze *Stretta* razend afsluit.

Het is voor mij een bijzonder genoeg om van deze sonate, na talrijke uitvoeringen in Duitsland en Oostenrijk, nu de Nederlandse première te geven.'

Kolja Lessing, november 2022

Fryderyk Chopin, geboren en getogen in Polen, was een hartstochtelijk liefhebber van de Poolse natuur en folklore. Op jonge leeftijd vertrok dit grote pianotalent naar Wenen en later Parijs. De Russische bezetting van Polen verhinderde echter zijn terugkeer. Chopins levenslange heimwee naar zijn vaderland klinkt door in zijn vele *polonaises* en *mazurka's*. **Szymanowski** volgde Chopin in deze traditie. De eerste vier mazurka's uit diens op. 50 zijn opgedragen aan Artur Rubinstein.

Zoltán Székely gaf in 1923 in Spanje en Nederland zelf de eerste uitvoeringen van zijn *Allegro*. De kritieken waren lovend en één recensent noemde Székely "de meest interessante violist van deze tijd". Het *Allegro* raakte echter in de vergetelheid, totdat Kolja Lessing het stuk in 2002 onder het stof vandaan haalde en het een 'tweede première' gaf. Het is een rapsodisch getint werk dat duidelijk verwijst naar Székely's Hongaarse wortels.

414de Concert

Woensdag 11 januari 2023, 20.00 uur

Christian Poltéra - Ronald Brautigam

cello

piano

Brahms, Röntgen

programmatoelichtingen en recensies:

www.kamermuziek-deventer.nl